

— Da ne nastanejo nepravilne in zadržki za napredovanje, naročite vse potrebne tiskovine skupaj za celo leto. S tem si prihranite čas in nepotrebno večkratno naročanje. Šolski upravitelji naj si v ta namen že v začetku leta sestavijo pregled vseh napredovanj, da bodo naročili zadostno število tiskovin.

† Jerica Gnusova. V Dolu pri Hrastniku je umrla Jerica Gnusova, soproga bivšega podpredsednika naše sekcije in dolgoletnega borca za učiteljske pravice Antona Gnusa, šol. ravnatelja v pokoju. Naše iskreno sožalje.

— Tekoči račun lajša nakupovanje knjig, zvezkov in raznih pisarniških potrebščin za otroke. Omogoča popolnjevanje knjižnic, nabavo raznih strokovnih in modnih revij iz inozemstva. Veliko tovarišev in tovarišic se že poslužuje te ugodnosti. Vabimo še druge. Učiteljska tiskarna in njeni poverjeniki v srezih dajejo potrebna pojasnila.

Rangna lista

Popravki

Nagelšmid Josipina, učiteljica v Ptuj, je napredovala v VII. skupino 10. oktobra 1932. in ne 11. aprila 1934.

Bankovac Matilda, učiteljica v St. Ilju, je napredovala v IX. skupino 16. maja 1932. in ne 11. aprila 1934.

Zamán Slavica, učiteljica v Cerkljah, je napredovala v VII. skupino 14. januarja 1937. in ne 1. septembra 1932. v VIII. skupino.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Velika nesreča v štrigovski šoli. Učenc 3. razreda višje nar. šole v Štrigovi Franc Lukovnjak se je med poukom po nesreči ustrelil v trebuh z orožjem, ki ga je sam izdelal. (Razni listi, 11. II.)

— Kam plovemo? Pod tem naslovom prinaša celjska »Nova doba« od 11. II. dopis iz Slovenj Gradca, ki vsebuje med drugim tudi sledeče vrste: Pretekli teden so ti 10 do 13-letni otroci pozdravili na cesti svojo učiteljico, ki si je »drznila« nositi sokolski znak, s petjem orlovske himne in s klici »Bog živi!« in »Mi smo Orli!« Vedli so se tako izzivalno, da je bila gđ. učiteljica prisiljena iz strahu pred dejanskim napadom iskati zatočišče v bližnji gostilni. — Drugi primer se je zgodil celo v šolskih prostorih. Pismo naša je prinesel g. učitelju »Domovina« in ko so šolski otroci videli ta list, so vpriču učitelja zagnali krik, da čita brezverske liste.

— Članek o našem šolstvu in brezposelni inteligenci prinaša list »1551«. V tem članku piše o analfabetizmu v naši državi in slika predvsem slabe razmere na srednjih šolah v Sloveniji. Omenja pomanjkanje profesorjev na srednjih šolah, ko je istočasno naraslo število brezposelnih proforsorskih kandidatov na 160. Članek se zaključuje sledeče: Toda stanje našega šolstva nam je živ in prepričevalen dokaz, kako napačno je dvigati kulturo zaostalih pokrajin na račun kulturno višje stoječega naroda.

Lozje Zupanc:

Žalostna sreča

O sreči je pisalo že mnogo ljudi. Nemara zato, ker jih je zmerom pustila v svetlem upanju, da se jim bo nekoč le dala ujeti. Čim večje je bilo upanje, bolj se je sreča umikala od njih in se oddaleč smejala njih praznemu početju in hrepenenju. Tako je bilo od nekada. Ljudje pa so bili in so še sanjači, kadar gre za srečo. Od nekada že so namakali peresa za srečo. Od nekada že so namakali peresa v črnih nitih in hiteli praskati po papirju, da bi si pričarali srečo. Ampak sreča je kakor ženska: ošiljenih stvari nima rada — peresa še celo ne!

Z menoj ni nič drugače. S srečo prav za prav nikoli nisva bila posebna prijateljca. Da, takole bom storil, sem si že čisto mislil, kadar sem bil sreči čisto blizu, takšna si kakor trmasto dekle, nič več ne bom boječe jecljal ob tebi, nič več ne bom plah, pogumno te bom zgrabil za rokav in te povedel s seboj na dolgo, prašno cesto. Ampak to so bile samo sanje, porojene iz vročega razmišljanja. V resnici se mi je sreča še zmerom izmuznala in se s srebrnim smehom poslovila od mene. Srečno, sreča! Sem si potlej mislil, ko sem gledal za njo, zdaj razumem, zakaj mi je pokojna babica še zaljubljenca zmerom naročala, naj dekletu nikoli igle in peresa ne dam, ker oba prinašata nesrečo.

Te besede mi prihajajo v misel, odkar se je v našo hišo vselila žalostna sreča. Res je, odkar so me prijateljci, ki skrbje za moje zdravje, tako rekoč na silo in proti moji volji nagnali iz vlažne in zatohle učilnice, v kateri je posedala šestdeset mladih ljudi in polovica njih jetičnih in druga polovica njih gladnih, odkar so mi rekli, da sem potreben sonca in zraka, ker je sicer moje življenje ogroženo, odkar so mi torej pokazali vrata na cesto, imam časa na pretek, da lahko svobodno razmišljam, kolikšna je vendar ljubezen, ki mi jo dajejo prijatelji in kako pametno je na svetu vse urejeno... In kakor

Osebne zadeve

—i V VIII. položajno skupino so napredovali naslednji učitelji(ce): Burg B. Angela, učiteljica žen. roč. del v Mariboru; Varšek A. Ana v Planici; Skafar I. Ivan v Hotiču; Berce V. Vladimir v Trebelnem, Salomon A. Silvija v Mirni; Torkoš L. Julija v Hodošu; Venturini F. Oskar v Senovu; Nigolič A. Adela v Hajdini; Flegar I. Avgust v Robu; Florentini L. Amanda v Galiciji, Zupančič M. Rudolf v Črneči vasi; Bahovec A. Josipina v Trbovljah; Vozel J. Marija v Veliki Kostrivnici; Trobiš S. Draga v Starem Logu; Klun J. Franc v Zagorju; Hrovat A. Stanko v Konjicah; Volk F. Stanislav v Hrastniku; Tone J. Ivan v Kresnicah; Svajger V. Zora, Sv. Bolfenk v Slov. goricah; Primožič J. Ivan v Ljubnem; Marolt F. Antonija v Preserju; Kajč J. Vera, Sv. Jurij ob juž. žel.; Žener J. Marija v Mirni peči; Zavrtnik A. Elizabeta v Senkov turmu; Istenič M. Karolina v St. Vidu; Cebulj F. Darinka v Hinju; Baričič F. Julija v Kupšincu; Ferjan M. Milan v Remšniku; Zupan H. Ana v Vitanju, Dimitrijevič V. Ana v Slov. Bistrici; Mrovlje S. Lidvina v Slovenj Gradcu; Pahor M. Drago v Trbovljah; Pipan V. Justina v St. Ilju; Jordan I. Jožef v Guštanju; Vičar F. Vida v Polensaku; Vinkler F. Venčeslav v Blokah; Pizulin J. Ana na Blokah; Reven J. Jožefa v Skalah, Sila A. Milan v Prevaljah; Znuđerl B. Kristina v Rajhenburgu; Beranič J. Ana v Selu; Škarabot K. Marija v Marenbergu; Plavšak R. Marija v Trbovljah; Plavšak R. Franja, Trbovlje.

—i V IX. položajno skupino so napredovali naslednji učitelji(ce): Mivšek J. Jožef v Belih Vodah; Šiftar S. Janez v Brezovici; Kus I. Bogoljub v St. Rupertu; Strnad G. Rudolf v Podeređu; Miklavc I. Ivana, uč. žen. roč. del v Črnomlju.

—i Proti monopolu tiska po državni tiskarni prinaša »Trgovski list« od 11. II. zanimiv članek z naslovom: Zadosti državnega kapitalizma. Z državnimi podjetji in monopoli se ne sme škodovati zasebnemu podjetništvu. Končuje se ta članek s sledečo ugotovitvijo. Država bodi upravitelj skupnih koristi vseh državljanov in zaščitnik zakonov, ne pa podjetnik in brezobziren konkurent že obstoječim podjetjem in uničevalec svojih najboljših davkoplačevalcev.

—i O semestralnih počitnicah piše »Gorenjec« od 12. II. in pravi med drugim: Konec prvega polletja naj bi se uredil tako, da bi bil kak prost dan v zvezi s Svečnico. Da ne bi bilo izgube, naj bi se sv. Sava in Strossmayer proslavila skupno. Vse šole naj imajo enak odmor. Če je kak zavod večji, mu ni treba večjih odmorov, ker ima tudi več ljudi za delo. — Sploh pa naj se take stvari enkrat uredijo za stalno, kakor smo bili od nekada vajeni.

—i Izdatki za šolstvo v banovinskem proračunu. Proračun prosvetnega oddelka ne izkazuje znatnih izprememb. Največji del proračuna prosvetnega oddelka odpade na vzdrževanje ljudskih šol, in sicer 8.424.000 din za stanarino učiteljev, kurivo učiteljem na kmetih, katehetske nagrade, plače in dneve za šolsko služabništvo, nadalje 8.070.000 din za stroške vzdrževanja ljudskih šol; najemnine za šolska poslopja, razsvetljava in kurja-

da se nebesa sama radujejo moje prostosti in zaukazane brezdelja, mi letošnje zimo dajejo sonca, ki se pripeto na modro, nizko nebo sleherni dan smeji ter me vabi v gozd, kjer se prvi ptički že poizkušajo v petju. Hvaležen sem soncu, ki je pametnejše od ljudi in jim ne zameri, da se z zlobo v očeh in z zavistjo v mrzlih srečih, obliži z njegovo lučjo sprehajajo po cestah. Hvaležen sem nebesom za ta dar, ki mi edini še daje konček toplote v teh čudnih dneh, ko je sreča odbežala od mene. Dobrota in ljubezen sta izginili s tega sveta, sonce je vedarje še ostalo. Sonce, ki se mi skozi motne šipe smeje v sobo. Rad bi šel za njim, na cesto in v gozd med ptice, pa ne grem. Ves trepečem in se bojim ob sončnih jutrih oditi iz sobe. Zakaj prav ob jutrih je žalostna sreča najglasnejša, takrat drhti zdolaj, pod mojo sobo njen drobnji jok, ki me reže v mozeg, če ga zaslišim. Ne, tega ne prenesem, navajen sem trpeti, zateglega joka žalostne sreče pa ne morem slišati. Zato raje ostanem v svoji sobi, ujet med štiri stene, po katerih se preliva sončna luč.

Moj gospodar je mlad trgovec. Mlad človek je zmerom v nekakšnem pričakovanju, zmerom si misli, da je sreča njemu najbližja. Lansko pomlad sva čisto skupaj posedala na klopci pred hišo in govorila o sreči. Oči so mu gorele v svetlem ognju, ko mi je zaupal: »Veš, prijatelj, moje dekle mi je pisalo drobno pismo. Vidiš, to je sreča...«

»Da, sreča,« sem pritrtil.

On pa je govoril dalje, kakor da trga besede iz vročega srca:

»Učiteljica je. Sto kilometrov je med nama. Jaz sem tu, sam, vendar v mislih zmerom pri njej. Ona je sama v hribovski vasi, majhna je njena sobica, toda veliko upanja in mnogo sonca je v njej. Zdaj je na naši šoli že leto dni prazno mesto za učiteljico. Včeraj mi je pisala, da je oddala prošnjo za to mesto. Če jo bodo premestili v našo vas,

za izpopolnjevanje knjižnic, pisarniške potrebšchine itd. Poleg tega se nahaja v banovinskem proračunu še postavka podpor ljudskim šolam v skupnem znesku enega milijona 290.000 din, od tega za zidanje in prezidavanje šolskih poslopj 900.000 din. To so velika bremena, ki so bila prej večinoma na ramenih šolskih občin. (»Slovenec«, 11. II.)

—i Oprostilo rzsodbo predsednika sekcije, Metoda Kumlja, registrira tudi »Naš glas« od 15. februarja.

—i Denar za šolo ali za Prosvetni dom? Zgodba o lepi zapuščini v Stranica. Pod tem naslovom priobčuje »Jutro« od 16. februarja članek, v katerem piše o zapuščini, 75.000 din, namenjeni za šolo, ki jo hočejo porabiti za zidanje Prosvetnega doma. O isti zadevi piše tudi celjska »Nova doba« od 11. februarja.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki M. BERDAJS, prej Jos. Urbanič, Ljubljana, Miklošičeva cesta 8, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

—i Legitimacije za polovično vozino po železnici še danes ni prejelo učiteljstvo nekakega okraja v naši banovini, čeprav so bile slike in takse oddane že pred pol leta okrajnemu prosvetnemu oddelku. Uradnik, ki je slike in denar sprejemal, jih še danes ni poslal na direkcijo železnice. Izgovor, da še ni vse učiteljstvo poslalo slik in da čaka na zamudnike, ne drži, zakaj jih je pa nekaj lahko poslal! Smo že sredi februarja brez legitimacij tudi tisti, ki smo pravočasno vložili vse potrebno. Kaj pa, če je v ozadju kaj drugega? smo mnenja, da uradnik, ki je bil kdaj zaradi poneverbe prestavljen iz šole na kako višje mesto, ne sme več sprejemati denarja v varstvo. Zahtevamo takoj legitimacije, za krivca pa kazen! — Prizadeti. (»Slovenec«, 10. II.)

—i Smisel za učiteljske zahteve. Novi list »Edinost«, ki je začel izhajati v Mariboru, 12. II. priobčuje daljši članek z naslovom »Dajte učiteljstvu, kar upravičeno terjate«. V članku se zavzema pisec za učiteljsko stalnost in namestitve brezposelnih ter pravi med drugim: Po položaju, kakršen vlada v slovenskem osnovnem šolstvu, je treba reči, da so zahteve, ki jih terja učiteljski stan, zahteve nas vseh... Učiteljstvo ni osamljen in za plotovi izoliran stan, temveč je bolj kakor kdor kolj tesno povezan z narodom in njegovo usodo. Zato pač ne moremo biti veseli in navdušeni nad gladnim, prezebajočim in gospodarsko propadajočim učiteljem in brezposelnim učiteljskim naraščanjem... Če učiteljske stanovske organizacije terjajo na svojih sestankih stalnost učiteljske službe, je treba to zahtevo razumeti in jo podpreti... Napačno pa bi bilo, če bi v svoji malodušnosti prekrizali roke in pustili učitelja osamljenega ter ga ne podprli.

—i Proti plačevanju dijaških knjižic odnoso izkazov o šolskem napredku po učencih piše Mariborski »Večernik« od 10. II. in pravi med drugim: »Po zakonu o nar. šolah, člen 2., je pouk v narodnih šolah obvezen, po čl. 4. pa brezplačen in po čl. 63. se napredek oceni dvakrat v letu, torej tudi zakon predpisuje brezplačno izdajo ocene učenecv narodne šole, za kritje ocenjevalnih listin pa bi morali oskrbeti kritje šolski proračuni, v katerih pa baje za to ni kritja.

se bova takoj poročila. Ah, če bi se zgodilo, da bi dobila to mesto,« je vzdihnil, »to bi bila moja in njena največja sreča.«

»Zares, sreča,« sem vzdihnil tudi jaz. Dnevi so polzeli mimo naju, midva pa sva še zmerom posedala sleherni dan za kakšno urico pred hišo. Oba v mislih na srečo, ki sta jo trgovec in njegovo dekle zama pričakovala.

Potlej je nekake dne ves bled prisedel k meni in razgrnil predme časopis. Čital sem naslov, napisan z velikimi, črnimi črkami:

celibat učiteljic.

»Kaj sedaj?« je s komaj slišnim glasom izdaval.

»Da, kaj sedaj?« sem ponovil kakor uklet. »Tu pišejo, da bo po nekaj mesecih vsaka učiteljica izgubila službo, če se bo poročila z neučiteljem,« sem dejal, kakor da hočem pribiti to, kar je že sam vedel. »Nekaj mesecev imaš časa. Odločiti se boš moral za svojo srečo.«

Moj gospodar je mlad trgovec. In naša vas je majhna. Tako je pač z njim, da iztrži mesečno nekaj stotakov: za življenje premalo, za smrt preveč. Če bi njegovo dekle izgubilo službo — potlej zbogom sreča in življenje!

Tako sem mislil jaz.

On pa je skočil pokonci in iz prsi se mu je izvil trepetajoč vzklík:

»Ne, za to srečo se jim ne dam ogoljufati!«

Še tisti mesec sta se poročila.

Po poroki je mlada trgovčeva žena odšla nazaj v svojo vas. Od tihih večerih, ko so zunaj po trtjih vabili črčki z drhtečo pesmico svoje samice, ko so na vasi peli fantje v zvezdnato noč, takrat je ona jokala v dolgočasju. Vsak dan je prišel k trgovcu pismo noša z drobnim pisemcem. Zdaj je mladi mož imel svojo srečo — sto kilometrov je bilo med njima.

Učiteljski pravnik

—š Vprašanje M. M. iz Kamene Gore, Prijopolje:

a) učenik I razreda ima slabo oceno iz računa a iz jezika i ostalih predmeta ima prelazno oceno. Da li prelazi u stariji razred ili ne?

b) učenik I razr. ima sve ocene prelazne ali iz jezika ima slabo (2) oceno. Da li prelazi u II razred ili ne?

Poznat mi je raspis o ocenjivanju daka O. n. br. 40.286/930 i Dopuna O. n. br. 3926 od 21 I 1935 god.

c) Da li se neka knjiga, dobavljena iz inostranstva preko neke naše knjižare, može samim tim smatrati da je dozvoljena od strane naših vlasti?

Odgovor: Ad a) in b) Učenec ne more prestopiti v višji razred. Ad c) Ako je knjiga dobavljena iz inozemstva potom neke naše knjižarne, se s tem še ne more smatrati, da je dovoljena od naših oblasti.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je izročilo Žensko društvo v Mariboru hran. knjižico Posojilnice v Rušah z vlogo 5030 din kot vililo blagopokojne gospe Lasbacherjeve v Rušah. — Neimenovani tovariš v počastitev spomina nepozabnega tovariša in vzornika 100 din. Najiskrenejša zahvala! M. Kožuh, blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Ob priliki mesečnega sestanka krožka upokojenega učiteljstva v Mariboru je nabral tov. Rajšp za »Lukmanov kamen« 100 din. Skupaj je krožek daroval v ta namen 475 din. — Prav iskrena zahvala požrtvovalnim tovarišem-upokojencem! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljska tiskarna

—t Vse šole uživajo v knjigarni Učiteljske tiskarne in v njeni podružnici v Mariboru neomejen kredit.

—t Pri plačevanju obrokov na deleže označite na položnici, da je nakazilo za deleže.

—t Dobro situirani zadružniki(-ce) bodo letos podpisali še en delež pri Učiteljski tiskarni. Delež je 250 din.

—t Novi napisi za oddelke in razrede osnovnih in višjih ljudskih šol so natiskani. Napisi ustrezajo zahtevam okrožnega razpisu kraljevske banske uprave. Pri naročilih navedite koliko ima šola oddelkov osnovne in koliko oddelkov višje ljudske šole. Da se bodo čimprej udomačili po zakonu določeni izrazi, naročite napise čimprej!

—t Kmalu bodo sprejemni izpiti za sprejem v srednjo šolo. Naročite že sedaj knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. — Skupna naročila so cenejša zaradi poštne!

Sokolska društva! Pripravili smo večjo zbirko iger za odrasle — 18 knjig za 100 din. Z glasbenimi točkami 150 din. Sezite po bogati zbirki, v kateri boste našli primerne igre za člane, naraščaj in deco.

Zbirko iger za šolsko mladino — 14 knjig — nudimo šolam in mladinskim organizacijam za znizano ceno 100 din. Z glasbenimi točkami 150 din. Naročite bogato zbirko, dokler je kaj zaloge.

Poletne počitnice so bile njune. Minili so tisti dnevi, kakor lepe, kratke sanje. Prišel je dan, ko je vlak odpeljal učiteljico nazaj v njeno vas, sto kilometrov od njenega moža.

Pred Božičem se je vrnila. Zunaj je bilo mrzlo, nič več nisva s trgovcem posedala na klopci pred hišo. Nažgal sem si cigareto in obiskal prijatelja v trgovini.

»Novica!« me je pozdravil. »Hčerko sem dobil.«

Nisem vedel, kaj naj bi mu odgovoril. Zdi se mi, da je ob takšnih prilikah vsaka beseda nepravilno izgovorjena. Vendar sem se nasmehnil in spregovoril:

»Sreča! Veselim se s teboj, prijatelj!«

»Žalostna sreča,« je zašepetal in povsili glavo. »Čez šest tednov mora žena nazaj v službo. Njene prošnje za premostitev še niso rešili...«

Od takrat je trgovčeva hčerka zame žalostna sreča. Še danes ne vem, kakšno ime so dekletcu prav za prav vzdeli pri krstu. Kmalu je morala mlada mati nazaj v vas, sto kilometrov proč od svojega moža in svojega prvega otroka.

»Kam bi z detetom?« je zajokala pred odhodom. »Dvajset kilometrov od postaje je moja šola. Zunaj je štiri in dvajset stopinj mraza, zmrznilo bi mi dete na poti. Dopoldne in popoldne učim — kdo naj mi čuva hčerko?«

Tako je žalostna sreča ostala v hiši, kjer jo daleč proč od matere neguje trgovčeva ostarela mati, kolikor pač more in zna s svojimi zlomljenimi moči. Sleherno jutro drhti zdolaj, pod mojo sobo njen drobnji jok, ki me reže v mozeg, če ga zaslišim. Zato raje ostanem v svoji sobi, ujet med štiri stene, po katerih se preliva sončna luč, in ugibam, kje je fisto dobro srce, ki bo napisalo srečo na prošnjo mlade matere, na list belega papirja, ki pozabljen leži nekje na prašni mizi, v kupu prošnjih pisem, obteženih z mrzlim kannom.